

XU THẾ PHÁT TRIỂN MỚI CỦA TỘI PHẠM KHÙNG BỐ QUỐC TẾ VÀ VIỆC HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT CHỐNG KHÙNG BỐ CỦA TRUNG QUỐC

PGS. LA CƯỜNG (LUO GANG) *

1. Xu thế phát triển mới của tội phạm khùng bố quốc tế

1.1. Xu thế phát triển mới về hình thái ý thức của tội phạm khùng bố quốc tế

Hiện nay, chủ nghĩa khùng bố quốc tế đã từng bước phát triển từ tổ chức hữu hình trước kia trở thành một hình thái ý thức, đó là tư tưởng khùng bố. Hình thái ý thức này đang phát triển và chi phối rất nhiều hoạt động của các tổ chức khùng bố địa phương. Chẳng hạn như trong các cuộc tấn công tại Bom Bay - Ấn Độ vừa qua, tội phạm đều là người địa phương, tuy nhiên toàn bộ hành vi tấn công của chúng đều chịu sự chi phối của tư tưởng khùng bố. Hình thái ý thức của bọn chúng là chủ nghĩa khùng bố.

Ông Kamel, chuyên gia chống khùng bố quốc tế người Ai Cập khi trả lời phỏng vấn của các phóng viên đã cho rằng: *"Sau sự kiện tấn công 11/9, ngày càng nhiều các cuộc tấn công khùng bố lấy danh nghĩa là người dân địa phương song trên thực tế, những tổ chức khùng bố mà mọi người chưa từng biết tiếng chưa chắc chịu sự chỉ huy hoặc chỉ thị trực tiếp của "cơ sở". Các tổ chức này rất có thể chỉ tiếp thu tư tưởng "bản địa", cũng có thể nói đó là hình thái ý thức, sau đó bắt chước các phương thức tấn công của người địa phương để tiến hành tấn công.⁽¹⁾ Có thể nói chủ nghĩa khùng bố quốc tế ngày nay chỉ lấy danh nghĩa là các tổ chức khùng bố địa phương, biến cái hữu hình thành cái vô hình. Điều này đã trở thành một*

"biểu tượng tinh thần khùng bố".⁽²⁾

Thực tiễn chống khùng bố mấy năm gần đây cho thấy những thay đổi này khiến cho lực lượng chống khùng bố của các nước càng ngày càng cảm thấy bất lực. Tinh thần chủ nghĩa khùng bố này đã gây ra những xung đột tâm lý bất an, ảnh hưởng đến sự an toàn mang tính toàn cầu và nó sẽ tồn tại thời gian tương đối dài trong tương lai. Những tín hiệu phát ra từ cuộc tấn công khùng bố tại Bom Bay - Ấn Độ cho thấy từ sau khi chủ nghĩa khùng bố quốc tế chuyển từ tổ chức hữu hình trong quá khứ sang hình thái ý thức, cuộc đấu tranh chống khùng bố trên phạm vi toàn cầu đã không chỉ là hoạt động hợp tác chống khùng bố và sự liên kết luật pháp giữa nhiều quốc gia mà ngay cả trên mặt tư tưởng nhận thức thì việc thủ tiêu tư tưởng "biểu tượng tinh thần bản địa" đã trở thành nhiệm vụ vô cùng quan trọng.⁽³⁾

1.2. Xu thế mới trong điều chỉnh sách lược hoạt động của tội phạm khùng bố quốc tế

Cùng với cuộc đấu tranh chống khùng bố quốc tế ngày càng đi vào chiều sâu thì các thể lực theo chủ nghĩa khùng bố quốc tế cũng tiến hành điều chỉnh lại sách lược, sự điều chỉnh này chủ yếu được thể hiện trên các mặt sau:

Thứ nhất, về mặt tổ chức: Các tổ chức khùng bố quốc tế ngày nay có xu thế thu nhỏ lại. Có học giả đã chỉ ra rằng kể từ những

* Khoa luật

Trường Đại học tổng hợp Vân Nam Trung Quốc

năm 90 của thế kỉ XX trở lại đây, hoạt động khủng bố mang tính cá nhân ngày càng có xu hướng gia tăng đồng thời các tổ chức khủng bố hiện nay bắt đầu phát triển theo xu thế thu nhỏ lại. Các tập đoàn tội phạm có tổ chức trước kia sẽ không thể tiếp tục tồn tại được nữa. Ngày nay xu thế đó đã trở thành hiện thực. Chủ nghĩa khủng bố quốc tế đã hình thành mạng lưới tổ chức mang tính toàn cầu và mạng lưới này do nhiều tổ chức nhỏ ở khắp nơi trên thế giới kết hợp thành. Một số chuyên gia cho biết hiện nay trên thế giới có hơn 60 quốc gia tồn tại các tổ chức khủng bố lấy danh nghĩa là tổ chức khủng bố “bản địa”.⁽⁴⁾ Mạng lưới này được hình thành bởi những kẻ đứng đầu tổ chức, bọn ủng hộ, bọn hành động và ngân quỹ. Chúng hoạt động độc lập với nhau đồng thời cũng liên hệ mật thiết với nhau, trong đó mỗi mạng lưới kẻ trên lại do vô số những tổ chức nhỏ tạo thành. Các tổ chức nhỏ này thường phân bố rộng, quân số đông và hành động rất linh hoạt.

Thứ hai, vấn đề gây tạo ngân quỹ hoạt động: Theo phát hiện của các chuyên gia chống khủng bố châu Âu, các tổ chức khủng bố ngày nay không huy động tiền của như các tổ chức khủng bố tiền thân mà do nhiều người, nhiều tổ chức nhỏ, nhiều quốc gia đóng góp. Điều này khiến việc theo dõi hoạt động gây quỹ của các thế lực khủng bố ngày càng gặp nhiều khó khăn. Người ta còn phát hiện ra rằng các tổ chức này ít khi dùng tiền để chi cho các hoạt động chế tạo hoặc mua vũ khí mà hầu hết số tiền đó được dùng vào công tác chiêu mộ, du lịch và mở lớp bồi dưỡng... Một chuyên gia chống khủng bố nói: “*Chiến lược, chiến thuật chống khủng bố của chúng ta đang thay đổi và chiến lược của bọn khủng bố cũng đang thay đổi*”.⁽⁵⁾

Thứ ba, lựa chọn địa điểm tấn công khủng bố: Bọn khủng bố thường lựa chọn các thành phố lớn nổi tiếng thế giới để thực hiện các cuộc tấn công khủng bố. Nghiên cứu các cuộc tấn công trong những năm gần đây của các tổ chức khủng bố quốc tế, chúng ta thấy rằng các phần tử khủng bố đã chia mũi nhọn tấn công chủ yếu vào những thành phố có ý nghĩa tượng trưng hoặc là trung tâm kinh tế-chính trị có sự ảnh hưởng lớn. Những thành phố có mật độ dân số đông cũng tạo điều kiện thuận lợi để bọn khủng bố tiến hành các hoạt động tấn công khủng bố. Có thể thấy xét về xu thế tương lai của sự nghiệp chống khủng bố, những thành phố lớn trên thế giới chính là trọng điểm để tiến hành công tác phòng chống khủng bố.

Thứ tư, tốc độ của hành động khủng bố ngày càng nhanh, chu kì hoạt động ngày càng ngắn: Ủy ban phòng chống khủng bố quốc tế nhận thấy rằng các phần tử khủng bố hiện nay không cần thời gian lên kế hoạch và huấn luyện lâu ngày như trước đây, thậm chí chỉ là những người mới được chiêu mộ, qua quá trình tẩy não, huấn luyện là có thể tiến hành các hoạt động tấn công, tổng cộng thời gian chỉ cần nửa năm. Đợi cho tới khi các cơ quan tình báo, cảnh sát phát hiện ra và tìm được đầy đủ các chứng cứ thì hoạt động tấn công khủng bố đã hoàn thành. Ngoài ra, chiêu mộ những phần tử khủng bố mới cũng có sự thay đổi về thành phần. Trước đây, các phần tử khủng bố chủ yếu là người các nước Ả Rập và một số nước châu Âu, điều này tạo điều kiện thuận lợi cho các cơ quan chức năng nhận dạng đặc điểm; song hiện nay phần tử khủng bố không phải đến từ các nước và các khu vực kể trên nữa. Chúng có thể là người địa phương hoặc người ở khu vực khác, có thể là con cháu đời thứ 2, 3 của

người di dân, vì thế việc nhận dạng các phần tử này cũng không còn dễ dàng như trước đây.⁽⁶⁾

1.3. Xu thế “địa phương hoá” của tội phạm khủng bố quốc tế

Xu thế “địa phương hoá” thế lực khủng bố quốc tế là một trong những thay đổi cơ bản của sự phát triển chủ nghĩa khủng bố quốc tế trong những năm gần đây. Chúng ta có thể thấy rằng chủ nghĩa khủng bố quốc tế ngày nay thường có sự liên kết chặt chẽ giữa các tổ chức tội phạm như các tổ chức tôn giáo cực đoan địa phương, các thế lực dân tộc chủ nghĩa, các thế lực phân biệt chủng tộc, các tổ chức tội phạm xã hội đen hoặc các tổ chức tội phạm khác. Từ đó phát triển thế lực của các tổ chức khủng bố địa phương đồng thời lợi dụng danh nghĩa các thế lực địa phương này để tiến hành các hoạt động khủng bố. Như một học giả đã chỉ ra rằng:

“Hiện nay, các hoạt động của nhiều tổ chức khủng bố, tổ chức tà giáo, tổ chức mang tính chất xã hội đen ngày càng trở nên nghiêm trọng. Trên phạm vi quốc tế đã bắt đầu xuất hiện xu thế ảnh hưởng lẫn nhau, liên kết với nhau giữa một vài tổ chức tội phạm khủng bố. Hơn nữa, chúng thường cấu kết với nhau để tiến hành các hoạt động phạm tội”.⁽⁷⁾

Các vụ tập kích khủng bố diễn ra ở nhiều nơi trên thế giới trong mấy năm gần đây, đặc biệt là các vụ xảy ra tại các nước đang phát triển như Ai Cập, Ấn Độ đã thể hiện rõ xu thế mới - xu thế “địa phương hoá” của bọn tội phạm khủng bố quốc tế. Cuộc tấn công khủng bố tại Bom Bay - Ấn Độ năm 2008 chính là minh chứng rõ rệt nhất cho xu thế phát triển mới này. Theo thống kê của các nhà chức trách Ấn Độ, từ tháng 1 đến tháng 11/2008, tại Ấn Độ đã xảy ra tổng cộng 800 vụ tấn công khủng bố lớn nhỏ, con số này

nhiều gấp vài lần tổng số các vụ khủng bố của 3 năm trước cộng lại. Những năm gần đây, do chịu ảnh hưởng của một số tổ chức khủng bố “địa phương” và các thế lực cực đoan Israen, các tổ chức thánh chiến ở Ấn Độ đua nhau thành lập. Thực tế cho thấy ngoài các tổ chức khủng bố truyền thống, hiện nay nhiều tổ chức khủng bố được “địa phương hoá” đang dần dần trở thành “nhân vật” chính trên “vũ đài khủng bố” quốc tế.

1.4. Xu thế thay đổi cách thức tấn công của tội phạm khủng bố quốc tế

Vụ tấn công khủng bố hiếm thấy tại Bom Bay - Ấn Độ năm 2008 đã thể hiện rõ một số đặc điểm mới sau:

Thứ nhất, vụ khủng bố này là sự vận dụng tổng hợp nhiều phương thức tấn công, áp dụng phương thức tổng hợp tấn công mục tiêu. Đây cũng là vụ khủng bố có nhiều điểm khác biệt so với các vụ khủng bố trước đó. Vụ tấn công khủng bố này sử dụng tổng hợp nhiều loại vũ khí trang bị khác nhau như: súng bộ binh tự động, bom, lựu đạn v.v.. Đồng thời, bọn khủng bố cũng đã dùng nhiều thủ đoạn như: tấn công bằng vũ khí, ném lựu đạn. Ngoài ra, chúng còn uy hiếp con tin, xả súng điên cuồng vào người dân vô tội.

Thứ hai, trong vụ tấn công khủng bố tại Bom Bay, cuộc tấn công bằng vũ trang do các phần tử vũ trang công khai phát động, tỏ ra rất mạnh mẽ. Điều này trái ngược hoàn toàn so với các hoạt động được tổ chức hết sức bí mật trước đây, bọn khủng bố thường áp dụng chiến thuật bí mật dùng lựu đạn thô sơ tấn công hoặc tấn công tập kích liên hoàn.⁽⁸⁾ Nhìn chung, trong mấy năm trở lại đây, bọn khủng bố đa số dùng thủ đoạn tấn công bằng lựu đạn song trong cuộc tấn công khủng bố lần này chúng lại dùng vũ khí cầm

tay, tấn công trực tiếp nhiều mục tiêu thậm chí dám đối đầu với cả cảnh sát. Có thể thấy rằng tính chất của cuộc tấn công gần như đã đạt đến cấp độ xung đột vũ trang.

Thứ ba, vụ khủng bố tại Bom Bay không giống như những vụ khủng bố trước đây thường áp dụng thủ đoạn tấn công liên hoàn tại nhiều địa điểm, cũng không nhằm bừa vào thường dân, mà đã vận dụng phương thức tấn công vũ trang đồng thời tấn công vào nhiều điểm khác nhau. Các phần tử khủng bố tay lăm lăm vũ khí tấn công thẳng vào các mục tiêu dân dụng và du khách phương Tây.

1.5. Xu thế thay đổi mục tiêu tấn công của bọn tội phạm khủng bố quốc tế

Vụ tấn công khủng bố tại Bom Bay cho thấy mục tiêu tấn công của chủ nghĩa khủng bố quốc tế cũng đã có sự thay đổi, chủ yếu thể hiện ở những điểm sau:

Thứ nhất, trong vụ khủng bố tại Bom Bay mục tiêu tấn công của các phần tử khủng bố không còn là những khu vực tập trung đông dân cư, chùa chiền hay siêu thị như trước đây nữa mà là khách sạn 5 sao và khu tập trung sinh sống của người Do Thái. Trước đây, các mục tiêu bị tấn công thường là khu các tín đồ Hồi giáo và Ấn Độ giáo, chứ không phải là khu ở của người nước ngoài. Tuy nhiên, trong lần tấn công lần này, mục tiêu chủ yếu của bọn khủng bố lại chính là du khách nước ngoài mang quốc tịch Mỹ và Anh.⁽⁹⁾ Những người mang quốc tịch Anh Mỹ trở thành “đôi tượng thanh trừ”, bọn khủng bố còn sẵn lòng những người Anh Mỹ bắt làm con tin. Điều này khiến những người nước ngoài khác đang sinh sống tại đây cảm thấy vô cùng lo lắng.

Thứ hai, mục tiêu tấn công của bọn khủng bố hiện nay không còn là các đại sứ quán, lãnh sự quán, cơ quan chính phủ hay mục tiêu

quân sự mà đã chuyển sang tấn công mục tiêu dân dụng, là những nơi có mức độ bảo đảm an toàn thấp, dễ ra tay hành động. Nguyên nhân của sự chuyển biến này là: Một mặt, hiện nay công tác đảm bảo an ninh tại các đại sứ quán, lãnh sự quán, cơ quan chính phủ của các quốc gia đã được tăng cường nghiêm ngặt hơn trước, điều này gây trở ngại lớn cho phần tử khủng bố tiến hành tấn công. Chính vì thế bọn khủng bố buộc phải tìm những địa điểm dễ dàng tấn công hơn. Mặt khác, các mục tiêu được bọn chúng lựa chọn đa số đều là nơi tập trung đông người, nơi có công tác bảo vệ kém như: khách sạn 5 sao tại Bom Bay, khách sạn The Oberoi Mumbai, bệnh viện Santa Maria della Scala.⁽¹⁰⁾

1.6. Xu thế thay đổi mục đích tấn công của tội phạm khủng bố quốc tế

Mục đích chính của các cuộc khủng bố không nằm ngoài mục đích chính trị. Trước đây, bọn khủng bố thường lựa chọn mục tiêu để tấn công là cơ quan chính phủ, mục tiêu quân sự, nơi tập trung du khách quốc tế nhằm gây tiếng vang đối với cộng đồng quốc tế. Một mặt để uy hiếp chính phủ các nước bị tấn công, cảnh báo các nước này không nên “thân cận” với Mỹ, Anh. Mặt khác, đó cũng là đòn cảnh cáo gián tiếp đối với những chính sách thân phương Tây của một số quốc gia.

Kể từ khi xảy ra sự kiện 11/9, mục đích tấn công của chủ nghĩa khủng bố cũng đã có sự thay đổi. Các vụ khủng bố không những gây xôn xao dư luận để đạt được mục đích chính trị mà mưu đồ quan trọng hơn đó là thông qua việc tàn sát những người dân thường địa phương hoặc du khách nước ngoài, bọn khủng bố muốn gây mất ổn định xã hội, tạo ra sự hoang mang cho người dân, chính phủ đánh mất dần độ tin nhiệm đồng thời

muốn thông qua các phương tiện truyền thông gây chấn động dư luận, phá hoại những nỗ lực hoà bình, tuyên dương sự tồn tại các hành vi khủng bố và các phần tử khủng bố. Hiện nay, *“đối với các phần tử khủng bố, việc tấn công các mục tiêu phổ thông thường có giá trị tượng trưng hơn so với các nhân vật quan trọng nổi tiếng, tấn công vào các mục tiêu dân thường vô tội thường có tính tượng trưng và tính khủng bố hơn việc tấn công các nhân vật quan trọng nổi tiếng”*.⁽¹¹⁾

Vụ khủng bố tại Bom Bay cho thấy kể từ khi xảy ra sự kiện 11/9, thủ đoạn giết hại và phá hoại hàng loạt đã trở thành mục đích của bọn khủng bố. Chủ nghĩa khủng bố do không được lòng người nên ngày càng bị cô lập. Cùng với công tác phòng chống khủng bố ở các nước diễn ra ngày càng mạnh mẽ, chủ nghĩa khủng bố bắt đầu dần từ bỏ quan niệm kết hợp hành vi và mục đích mà chỉ thực hiện lí tưởng sát hại và báo thù.

1.7. Xu thế thay đổi địa bàn hoạt động của tội phạm khủng bố quốc tế

Kể từ sau những năm 90 của thế kỉ XX, thậm chí mãi đến những năm trước khi xảy ra sự kiện 11/9, Mỹ và châu Âu luôn là địa bàn chủ yếu giữa đấu tranh chống khủng bố và hoạt động khủng bố. Đặc biệt là châu Âu luôn được bọn khủng bố quốc tế coi là căn cứ hoạt động của chúng.

Hàng loạt những vụ khủng bố gần đây ở các nước đang phát triển như Ai Cập và Ấn Độ là minh chứng cụ thể nhất cho sự thay đổi địa bàn tấn công của bọn khủng bố. Đặc điểm chung của những quốc gia đang phát triển này là trình độ phát triển kinh tế xã hội thấp, không đồng đều, trong đó sự mâu thuẫn tôn giáo, mâu thuẫn dân tộc, mâu thuẫn xã hội diễn biến hết sức phức tạp. Chính vì vậy, dân chúng rất

dễ dàng bị bọn khủng bố tuyên truyền và lợi dụng. Bên cạnh đó cơ chế chống khủng bố của hầu hết những quốc gia này chưa hoàn thiện, trang bị chống khủng bố lạc hậu vì thế bọn khủng bố dễ dàng đạt được mục đích.

2. Công tác hoàn thiện hệ thống pháp luật chống khủng bố

Xuất phát từ sự thiếu hụt và chưa đầy đủ của hệ thống pháp luật chống khủng bố của Trung Quốc, kết hợp với xu thế phát triển mới của bọn tội phạm khủng bố quốc tế hiện nay, Trung Quốc cần phải tiến hành hoàn thiện hệ thống pháp luật về phòng chống khủng bố, điều này được thể hiện tập trung trên một số nội dung sau:

2.1. Hiến pháp Trung Quốc cần phải có những quy định mang tính nguyên tắc rõ ràng, thể hiện rõ lập trường quốc gia về việc kiên quyết phản đối đồng thời sẽ làm thất bại bất kì hình thức tội phạm khủng bố nào

Đây chính là căn cứ và cơ sở cho việc xây dựng hệ thống pháp luật chống khủng bố trong đó có Luật chống khủng bố. Lập trường của Trung Quốc về vấn đề chống khủng bố không chỉ là phản ánh bằng lời nói và hành vi chính phủ, cũng không thể chỉ thể hiện trong luật hình sự hoặc việc tham gia vào một số công ước quốc tế chống khủng bố mà còn cần được thể hiện rõ trong quy định của Hiến pháp Trung Quốc.

2.2. Xây dựng bộ luật riêng về vấn đề chống khủng bố

Trong luật hình sự hiện hành của Trung Quốc, tội phạm phân thành hai nhóm, cách phân chia này khiến người ta khó phân biệt được sự khác nhau giữa tội phạm khủng bố và tội phạm thông thường, thậm chí có lúc xét xử nhầm lẫn hai loại tội phạm này. Thêm vào đó, qua xem xét luật phòng chống tội phạm

khủng bố của một số quốc gia trên thế giới cho thấy cơ chế luật pháp của họ tương đối hoàn thiện, tiến bộ (như: Mỹ, Anh, Pháp, Đức v.v.). Thông thường các nước này đều có bộ luật riêng về những vấn đề tội phạm khủng bố. Vì thế, việc xây dựng một bộ luật chuyên về các vấn đề chống khủng bố không những phù hợp với yêu cầu khách quan lịch sử mà còn phù hợp với tính cấp thiết hiện nay.⁽¹²⁾

Cùng với sự phát triển mạnh mẽ của chủ nghĩa khủng bố quốc tế, giới học giả Trung Quốc không những rất quan tâm mà còn tích cực tìm tòi nghiên cứu. Điều này được thể hiện qua những thành quả mà họ thu nhận được. Nó được coi là cơ sở học thuật để Trung Quốc thành lập cơ quan chuyên môn phụ trách vấn đề này.

Trung Quốc đồng thời với việc tiến hành kí kết và thực hiện các công ước quốc tế về chống khủng bố đã tiến hành giao lưu tiếp xúc rộng rãi với nhiều quốc gia khác, điều này làm cho pháp luật giữa các nước có sự dung hoà, thâm nhập lẫn nhau. Cơ chế chống khủng bố đã dần được thống nhất, đây là điều kiện để Trung Quốc xây dựng Luật chống khủng bố riêng. Nhìn từ góc độ ý nghĩa lập pháp, việc xây dựng Luật chống khủng bố lợi hơn hại. Bởi vì, luật pháp quốc tế về chống khủng bố đang áp dụng hình thức “một hành động, một công ước”. Nếu như Trung Quốc chỉ một mực chú trọng duy trì tính thống nhất hoàn chỉnh của luật hình sự khủng bố thì nhất định sẽ thụ động điều chỉnh “hành vi phạm tội” theo quy định nghĩa vụ của công ước, điều này sẽ gây ảnh hưởng tới tính ổn định của pháp luật. Song, việc xây dựng đạo luật riêng về chống khủng bố có thể hạn chế được sự “ảnh hưởng” này đồng thời sẽ hình thành nên hệ thống pháp luật hình sự hoàn thiện hơn.

2.3. Chấp hành các quy định của điều ước chống khủng bố quốc tế mà Trung Quốc đã tham gia hoặc đã kí kết, trong các bộ luật tương quan của Trung Quốc cần quy định rõ vai trò pháp luật của nó và mối quan hệ giữa nó với các luật khác trong nước

Đây chính là những vấn đề cần giải quyết đầu tiên trong việc Trung Quốc thực thi các điều ước quốc tế chống khủng bố đa biên. Trước tiên, xử lí việc xác lập nguyên tắc mang tính phổ biến về quan hệ giữa luật quốc tế và luật trong nước không nên chỉ dừng lại ở cấp độ lí luận. Tiếp đến, luật pháp là những “quy tắc” nên những quy định phải rõ ràng và mang tính thống nhất, không thể quy định mập mờ, thế nào cũng được, càng cần phải tránh các trường hợp “suy luận tương tự”. Cuối cùng, trong các điều luật tương quan của Trung Quốc cần quy định rõ vai trò của điều ước chống khủng bố quốc tế trong hệ thống pháp luật và mối quan hệ của nó với các điều luật trong nước điều này, không những giải quyết được vấn đề vai trò pháp lí của điều ước chống khủng bố quốc tế trong pháp luật Trung Quốc và mối quan hệ với pháp luật trong nước mà còn cung cấp những căn cứ pháp luật nhất định để áp dụng trực tiếp vào trong thực tiễn tư pháp.

Giá trị pháp luật của điều ước chống khủng bố quốc tế được thể hiện và phát huy thông qua việc thực thi các điều luật trong nước, chức năng của điều ước chống khủng bố quốc tế chỉ khi nào được phát huy tác dụng thực sự trong luật pháp mỗi nước thì mới có thể trở thành vũ khí sắc bén trong việc trừng trị và ngăn chặn bọn tội phạm khủng bố quốc tế. Trung Quốc nên căn cứ theo nội dung cụ thể của điều ước chống khủng bố quốc tế và kết hợp với tình hình cụ thể trong nước, kịp thời hoàn thiện hệ thống

luật pháp trong nước, từng bước đưa điều ước chống khủng bố quốc tế hoà trộn vào hệ thống pháp luật trong nước để thực hiện tốt hơn điều ước chống khủng bố quốc tế, từ đó tạo điều kiện thuận lợi để trừng trị và phòng chống hữu hiệu tội phạm khủng bố quốc tế.

2.4. Tăng cường hoàn thiện luật pháp hình sự chống khủng bố trong nước

Trung Quốc nên chú trọng một số vấn đề sau trong quá trình hoàn thiện hệ thống pháp luật chống tội phạm khủng bố quốc tế:

Thứ nhất, làm rõ khái niệm và phạm vi của chủ nghĩa khủng bố. Chỉ khi nào nhà nước thông qua lập pháp làm rõ khái niệm chủ nghĩa khủng bố thì mới có thể giúp cho thực tiễn tư pháp xác định được tiêu chuẩn nhất định trong việc chống tội phạm khủng bố. Từ đó mới có thể trừng trị một cách có hiệu quả tội phạm khủng bố thực sự, bảo vệ nhân quyền. Kết hợp những nội dung của công ước quốc tế mà Trung Quốc đã tham gia hoặc đã kí kết với những quy định có liên quan trong Bộ luật hình sự của nước Cộng hoà nhân dân Trung Hoa, tội khủng bố bao gồm: Phạm tội mang tính chất chuẩn bị cho hành vi khủng bố, phạm tội thực hiện hành vi khủng bố và phạm tội mang tính chất giúp sức cho hành vi khủng bố.⁽¹³⁾ Để phân định rạch ròi phạm vi của tội khủng bố, với mỗi tính chất của tội phạm khủng bố, lập pháp hình sự của Trung Quốc cần có những quy định riêng tương ứng.

Thứ hai, quy định rõ nguyên tắc giám sát phổ biến và nguyên tắc “hoặc khởi tố, hoặc dẫn độ” đối với tội phạm khủng bố. Mặc dù trong luật pháp Trung Quốc không có quy định rõ ràng về việc xác định tội khủng bố là tội phạm quốc tế song xuất phát từ những điều ước chống khủng bố mà Trung Quốc tham gia hoặc kí kết thì tôn chỉ của nó là các nước cùng

nhau hợp tác lại để chống khủng bố. Vì thế, coi tội phạm khủng bố là tội phạm quốc tế để thực hiện quyền giám sát phổ biến là yêu cầu nội tại của điều ước chống khủng bố quốc tế. Đồng thời, đặc trưng của tội phạm khủng bố đã quyết định loại phạm tội này khác với tội phạm chính trị. Thực chất nó không phải là tội phạm chính trị. Vì thế, lập pháp hình sự Trung Quốc cần phải quy định rõ nguyên tắc áp dụng giám sát phổ biến đối với tội phạm khủng bố đồng thời xác lập nguyên tắc “hoặc khởi tố hoặc dẫn độ”, xây dựng chế độ dẫn độ.

Thứ ba, khi xác định hình phạt đối với tội phạm khủng bố cần có những quy định riêng. Một mặt, cần có những quy định tăng nặng hình phạt đối với những tội phạm khủng bố có những hành vi mang mục đích tạo ra khủng bố, gây nguy hại nghiêm trọng đến xã hội, như thực hiện các hành vi phạm tội gây cháy nổ, giết người, gieo rắc các chất độc hại... Mặt khác, tăng thêm những quy định về các tình tiết đặc biệt có thể giảm nhẹ hình phạt đối với người phạm tội khủng bố, nhằm phân hoá, chia rẽ các tổ chức khủng bố giảm thiểu thiệt hại do tội phạm khủng bố gây ra. Hiện nay, có rất nhiều nước quy định miễn giảm trách nhiệm hình sự cho những người có trách nhiệm trong những trường hợp đặc biệt. Luật hình sự Trung Quốc cũng nên vận dụng cách làm này.

2.5. Xây dựng hệ thống pháp luật chống khủng bố trên cơ sở Hiến pháp phối hợp các đạo luật mà chủ đạo là Bộ luật hình sự và các luật đơn hành chống khủng bố

Nhìn một cách tổng quát hệ thống pháp luật chống khủng bố của Trung Quốc hiện nay, những nội dung chủ yếu về chống khủng bố đều được thể hiện trong Bộ luật hình sự. Bên cạnh đó các điều ước chống khủng bố

quốc tế mà Trung Quốc đã tham gia cũng trở thành bộ phận cấu thành quan trọng của hệ thống pháp luật chống khủng bố của Trung Quốc. Thông qua một số quy định tại các điều ước này có thể bổ sung cho những vấn đề chưa hoàn thiện của pháp luật trong nước. Ngoài ra, lập pháp chống khủng bố còn được thể hiện trong các văn bản pháp quy hoặc trong các quyết định hành chính. Tóm lại, lập pháp hình sự giữ vai trò chủ đạo trong lập pháp chống khủng bố của Trung Quốc, chức năng của nó là không thể thay thế đồng thời đây cũng là xu thế phát triển lâu dài trong tương lai.

Tuy nhiên, cách thức lập pháp “lấy luật hình sự làm chủ đạo” vừa không phù hợp với thực tiễn chống khủng bố của Trung Quốc, đồng thời đi ngược lại xu thế lập pháp quốc tế.⁽¹⁴⁾ Một mặt, “lấy luật hình sự làm chủ đạo”, rất dễ khiến người ta có cảm giác rằng Trung Quốc coi trọng các chế tài mà xem nhẹ những vấn đề khác. Điều này đã đi ngược lại tôn chỉ “khẩu hiệu kết hợp giữa phòng và chống” trong thực tiễn chống khủng bố. Mặt khác, cùng với mức độ nguy hiểm hiện thực của tội phạm khủng bố quốc tế ngày càng gia tăng thì nhiều quốc gia đã xây dựng đạo luật chống khủng bố và phát huy vai trò hạt nhân trong cuộc chiến chống khủng bố. Ví dụ như “Luật Patriot” của Mỹ. Thêm vào đó, sự hỗ trợ từ phía tư pháp hình sự chỉ là một bộ phận của hợp tác chống khủng bố quốc tế. Trong tình hình mới hiện nay, nếu chỉ hoàn toàn dựa vào các biện pháp tư pháp thì không thể đáp ứng được yêu cầu thực tế của hợp tác chống khủng bố quốc tế. Chính vì những nguyên nhân trên, song song với việc phát huy vị trí chủ đạo của lập pháp hình sự, Trung Quốc cần phải xây dựng riêng cho mình một bộ luật chống khủng bố đồng thời xác lập vị trí chủ đạo của nó trong

pháp chế chống khủng bố của Trung Quốc.

Tóm lại, Trung Quốc cần phải xây dựng cơ chế lập pháp chống khủng bố dựa trên cơ sở Hiến pháp, coi luật hình sự và luật chống khủng bố là chủ đạo, phối hợp với các luật chuyên ngành khác./

NGƯỜI DỊCH: TRẦN VĂN ĐÌNH

(1).Xem: Mã Lập Minh, “*Thế giới ứng phó thế nào với khủng bố mới?*”, nguồn: <http://news.sina.com.cn/w/2005-07-28/13257349706.shtml>.

(2).Xem: Triệu Toàn Mẫn, “*Điều tra về các hình thức khủng bố trong và ngoài Trung Quốc*”, nguồn: <http://gb.cri.cn/12764/2008/12/09/145s2354586.htm>.

(3).Xem: Đồng Khắc Mịch, *Chủ nghĩa bá quyền và chủ nghĩa khủng bố*, Nxb. Quyền trí tuệ, 2008, tr. 43.

(4).Xem: Dương Huy, *Tân luận chống khủng bố*, Nxb. Tri thức thế giới, 2005, tr. 36.

(5).Xem: Tào Thiên, “*Chống khủng bố ở châu Âu, sự đoàn kết và bất đồng về huyết thống*”, nguồn: <http://news.sina.com.cn/w/2005-07-28/13257349711.shtml>.

(6).Xem: Tào Thiên, “*Chống khủng bố ở châu Âu, sự đoàn kết và bất đồng về huyết thống*”, nguồn: <http://news.sina.com.cn/w/2005-07-28/13257349711.shtml>.

(7).Xem: Hà Bình Tùng, *Chủ nghĩa khủng bố, tôn giáo và xã hội đen*, Nxb. Quân chủng, 2001, tr. 456 - 457.

(8).Xem: Từ Phi Bưu, “*Vụ khủng bố tại Bom Báy - yếu kém của Ấn Độ trong công tác chống khủng bố*”, nguồn: http://news.xinhuanet.com/comments_tent_10423759.htm.

(9).Xem: Mạng Ninh Hạ, “*Ấn Độ: Thời đại khủng bố mới*”, nguồn: http://www.nxnet.cn/pinglun/bj/jt/200812/t20081205_386573.htm.

(10).Xem: Mạng Ninh Hạ, “*Ấn Độ: Thời đại khủng bố mới*”, nguồn: http://www.nxnet.cn/pinglun/bj/jt/200812/t20081205_386573.htm.

(11).Xem: Hồ Liên Hợp, *Chủ nghĩa khủng bố - nhìn từ con mắt thứ ba*, Nxb. Tri thức thế giới, 2002, tr. 236.

(12).Xem: Chiến Lập Vĩ, “*Bàn về việc hoàn thiện luật hình sự chống khủng bố của Trung Quốc*”, Tạp chí tòa án khoa học, kì 4 năm 2006.

(13).Xem: Dụ Nghĩa Đông, “*Bàn về vị trí của bộ phận tội phạm khủng bố trong luật hình sự*”, Tạp chí pháp luật học, kì 2 năm 2005.

(14).Xem: Triệu Bình Chí, Đỗ Mạc, “*Nghiên cứu thảo luận hoàn thiện lập pháp chống chủ nghĩa khủng bố của Trung Quốc*”, Tạp chí khoa học pháp luật, kì 3 năm 2006.